

24.83x30.49	1/2	מקור ראשון - שבות	08/2017	59747744-7
מגנס - הוצאה לאור -	22	25910	עמוד	

יום אילן

הפילוסופים שלנו

תפיסות האהבה והרצון של אבן דוד וקרשkes לצד השקפת עולם ופסקה מדינית אצל הרשב"א
ואברבנאל, כדוגמאות לשפע מאמרים בספר יובל שכתו תלמידים לכבוד מורים

ההוגנים היהודים בימי הביניים, והענין חזה גבולות של זמן
ומרחב. כאמור בהנה נן מאיר את גישת הרמב"ז באירוע
ענינים עקרוניים הקשורים במשה, ומהם יתר מהם פינה
לסוגיות נוספות.

ד"ר דוד מ' פוייטונגר ליבן במאמרו "בין תבונת-המסורת
למסורת-התבונה": קווים בהגותו של הרשב"א ופסיתו
המודנית" שני מושגים יסוד הנפתחים פעמיים הרבה בסותרים
זה את זה או לכל היותר יש מתח גדול ביןיהם – תבונה
ומוסר. רבי שלמה בן אריה (ך' ישלגנות את שם אביו),
1310-1235, היה גדול חכמי ספרד בימיו. הוא חי בברצלונה
שცפון ספרד ועמד בקשר הדוק עם קהילות יהודיות לא-
 רק בחצי האיברי אלא גם בפורטוגל. הוא נודע בערך
 כתלמידו וכאיש הלכה דגול.

פוייטונגר מראה במאמרו כי פיסיקותיו הרבות בעניני
ציבור משקפת תפיסת עולם מרכבת אך עקיבא, וכשונו:
אם הוא ביא באששה הפליטית תועזה פיסיקית המבorthת
את תבונת הפסיק ומיצב המדיניות, לא הסכים להרוג בכחאו
והמסגרת המוסרית המעצבת – עיקרון מטה-פליטי. וזה
הסיבה שניתן לראות בו שילוב מתרך של איש הגות שמן
ופסק נוען, ואף מהפכן" (עמ' 230).

פרופ' עמירה ערן ייחודה מאמר ארוך ומולמד ל"אהבה
משמעות – השפעתה של תפיסת האהבה והרצון של ראה"ז".

פרק המבוא מסיעים בידי הקורא הלא מומחה להיכנס
בניתו של פروف' הרוי ולרשות לצאת למסע
המאזן, המאתגר והמתונה של עיון בפתרונות תלמידיו, ומהם
ללמוד גם על מעלה המורה שלהם.

אין כוכונתי לסקור את כל המאמרים שבספר אלא
עיר רך על ארבעה מהם. הספר מרים תרומה חשובה
ובעלות ערך סגול גדול בכל הסוגיות הנידונות בו זו בוכות
הביבליוגרפיה העשירה והערכנית, המעודת כל מארה, חז
בשל הירושי הכתובים. ניר ככל המאמרים כי נכתבו בדורות,
בשםה ומותק ממאץ כן להעשיר את השיח המלומד ברוחו
הטובה של פروف' הרוי.

משמעות עד משה

ד"ר רות בן מאיר משרותה במאמה" קווים לדמותו של
משה רבנו בפרשנותו של הרמב"ן". ככל שנוקף החון חולכים
ונחשפים ממדריכים נוספים בדמותו העניקה של הרמב"ן כאיש
הלכה, כפרשן, כהורג וכמנהג. די להזכיר בהקשר זה את
מחקרים של פروف' חביבה פרדי, של פروف' משה הלברטל,
של ד"ר שלם יהלום ושל ד"ר עוזר ישראלי, שראו אור
בשנים האחרונות וספקו תוכנות חדרות ומארחות עיניים
על מפעליו הספרותיים. על מרכזיותו של משה במקרא אין
צורך להזכיר מיל'ם. דמותו של משה העסיקה מאור את מיטב

ספר זה הוא מהות אהבה והערכה לפروف' זאב פרוי,
מהשובי ההורקים ברומו את הגות היונית בימי
הכינים ובעת החדש. יחודו בכך שככל הכותבים בו הם
תלמידיו אשר כתבו בהנחיתו את עבודת הדוקטור שלהם.
ספריו יובילו יש רביבים, ושיאמרם רביבים מדר', ספר ייכל כוה
הוא חידוש מושען ומוחווה מרשת, ואומר כבר בראשית
דברי כי פروف' הרוי ראוי לה.

וכיתל למלוד אצל פروف' הרוי כשהחל למד באוניברסיטה
העברית לנני אברען שנה. לאו רילה, ולא גינונים, לא
כריימה שקרה מהלך מעמידו ובוודאי ללא מוניטין בקרוב
הסטודנטים, שכן היה או עללה חדש, פילס פروف' הרוי את
דרכו וביסס את מעמדו כמלומד רחב אופקים, כמורה רגיש
וכاردן עדין ושר בה בית. הלוך העיקרי שאנו נושא עמי

משיעוריו הוא כיצד יש לחזור אל קריאה פשוטה בהגות
הימי ביניימית, מה החקשים האורכמים לפתחו של הקורא ומה
"אגוז הכלים" שיכל לטיען בידיו במסימתו יונורנית.
הספר נועד ל"תאבי דעת". חלק מן המאמרים קשים,
וחלקם קשים מאד למי שאינו חוקר מקצוע. לבוארה ד'
בוח כדי לרופת את ידי הקורא הלא מקצוע. אך באמת אין
מסקנה שוגיה מזו. הספר הוא אכן שכך ליהוננות לו.
גילויי ההערכה המופלגת כלפי פروف' הרוי מובאים בכל
מאמר וסוגרים ברוחו, ועל כן גולשים לתונפה. שלושת

7.02x23.65	2/2	23	עמוד	מקור דאסון - שבת	08/2017	59747745-8
מאגנס - הוצאה ספרי - 25910						

על תפיסת האהבה והרצון של רח"ק". שני גיבורי מאמרה הם רבי אברהם ابن דוד, בן המאה ה-12, שכتب את "אמונה רמה", חיבור המUSIC אותה כבר שנים רבות; ורב חסידי קרשkesן מהמאה ה-14, רמות חריגה בנוף ההוגים היהודים בימי הביניים, שפּרֶוֹף' הרוי הクリיש לו ספר מדריך בסדרת "గזולי הרוח והצירה בעם היהודי", הרוזה אוד מרוכז שורה. ובכן, כבר בעיון ראשון מתברר כי עדין כרכיה ביחד שני מושגי מפתח בהגות הפילוסופית בכלל – האהבה והרצון – וכחנה את מקומם בהגותם של ר'א"ד ושל רח"ק, ובזהبعثה גם את השפעת וראשון על השני. אלם בענייני, הפסקה החותמת מאפיילה על ההישג העיוני ב-25 העמודים הדיאלוגים של הדבר, שם כתבה בין השאר: "ייתכו שמתוודה האהבה של ابن דוד, מתחילה אף הוא בדרכיה פילוסופית אך מסתיים בעשייה ותית, שוגה בתאות מותו על קידוש השם, היה קרוב במיווה לבו של קרישק, ששלב את בנו בפרעות קנ"א והתמודד ים ליליה עם ניצחונה היהיר של רת האהבה הנוצרית" (עמ' 364).

תאקרטיה והומניות

ד"ר מנחם רצון דן באנטימלולכנות במשנתו המדרנית של אברבנאל: בין תאקרטיה להומניות. רבי יצחק אברבנאל ריתק חוקרים בדורות הקודמים ובודנו. די להזכיר בהקשר זה את מחקרים מאורי העינים של אביעוד רביבקי, אריק לוי וסדריק כהנסקי. עד מה ניטש ויוכה האם אברבנאל היה הומניסט או תאקרט. והנה בא רצון והראה במאמריו כי "עמדוינו האנטימלולכנית של אברבנאל נגורות משני הסברים שלובים זו בזו, תפיסה תאקרטית בדבר שלטון האיל בך בבד עם עמדת הומניות המבטאת את זכות בני האדם לחי חירות, כבוד ומימוש עצמי. הסבר זה מראה שאין מקום למחוקקת, והיא נובעת מאי הבנה של השקפת עלervo המדרנית המקיפה של אברבנאל, כפי שהיא מתבטאת בפירושיו וחיבוריו" (עמ' 370).

בסוף הספר באו חמישה מאמרים באנגלית, ואני מעד על כך שלא תרגמו לעברית, גם אם מדובר היה ברוך בחוצאתה כספית ממשית שהוא אף בעיוב ההפועה של הספר. פרופ' הרוי בחר לחיות בארץ וללמוד בה. עיקר הספר כתוב עברית, ואין תמה ברכה. רוזאקס בשל חישוביהם של המאמרים באנגלית ראייה להנגשים לקוראי העברית, שהם קול היעד המובהק של ספר זה.

добֵי הרוי, בנו של חתן הספר, עיצב בטוב טעם, ברגישות, ובשנינות את העטיפה, בקווים עיריים צייר שני דמויות, אחת בלבן ואחת באפור בהיר מאוד, המשיקות זו לזו ביד וברgel. עיון נוסף חשוב כי בשל שביבינו מסתתרת צללית ראש שלواب. ●

אדם לאדם

מחקרים בפילוסופיה יהודית בימי הביניים ובנעת החדשתה מוגשים לפרופ' זאב הרוי על ידי תלמידיו במלואותלו שבעים

עורכים: שמואל ויגודה, אסתי אייזנמן, ארוי אקרמן ואברם רביבקי מאגנס, תשע"ו, יד + 539 עמ' (עברית) + 173 עמ' (אנגלית)

